

KOŽELJSKI Fran Sal.
Poduk v igranju na citrah
3. zv.

35949, II, L.e

3. jun. 19.

Podnik

vigranju na
CITRAH
SESTAVIL
Fran Sal. Koželjski.

I. Zvezek
II. . .
III. . .

Cena 1 gl. 50 kr.
" 1. 50 .
" 1. 30 .

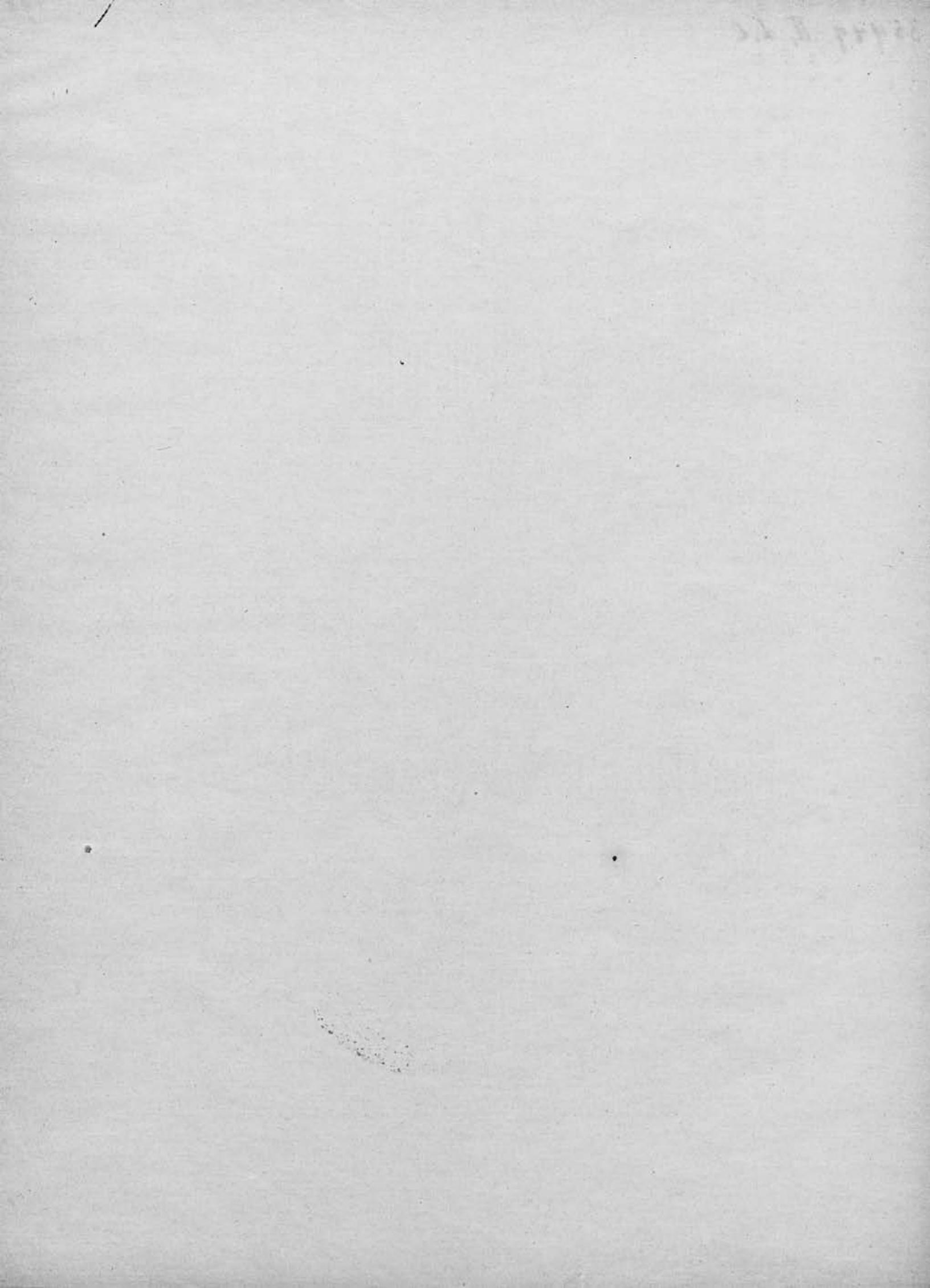
1897.

Založil L. Schwentner,

knjigama v Brežicah
ob Savi.

Natpisna Jez. Eberle in dr. na Dunaji, VII.

Podnik

vigranju na
CITRAH

SESTAVIL
Fran Sal. Koželjski.

I. Zvezek
II. " "
III. "

1897.

Založil **L. Schwentner,**

knjigama v Brežicah
ob Savi.

Nationalna Jos. Eberle in dr. na Durni, VI.

Cena 1 gl. 50 kr.
" 1. 50 "
" 1. 30 "

Lege melodijске tablice.

Akoravno so v dosedanjih vajah v raznih tonovih načinih pojedini prsti leve roke spreminjali svoje snopiče, vendar smo se dosledno držali nekega reda, in le poredkoma se je delala kaka izjema. Vsikdar pa to ni mogoče. Pečali smo se doslej le z enim delom melodijске tablice; najvišji ton, ki ga najdemo v vseh dosedanjih vajah je bil \bar{g} (10. snopič, gl. št. 36); velik kos melodijске tablice pa je še ostal neporabljen. Sedaj je treba, da se tudi tega lotimo; kajti le malo je skladeb, ki se gibljejo v teh tenuh mejah, katere so nam bile doslej stavljene, marveč navadno segajo veliko više. Kolikor težje pa so te skladbe, in kolikor višji toni se v njih nahajajo, toliko manj je mogoče, igrati po sedanjem prstnem redu, in potrebujemo zato zopet novega navoda.

Glavno pravilo igranja je: kolikor mogoče izogibati se skakanja; roka sama ostani mirna in le prsti naj se gibajo. To pa ne bi bilo mogoče, ako bi moral igralec na eni struni segati od nizkih do zelo visokih tonov, n. pr.: na *A*-struni od \bar{c} (3. sn.) do $\bar{\bar{c}}$ (15. sn.). Temu se lahko izogne, ako nižjo noto igra na kaki drugi struni (n. pr. \bar{c} na 10. sn. *D*-strune). Isti toni se namreč nahajajo na raznih strunah, in zato mora igralec dobro poznati celo melodijsko tablico, da gledè kakega tona ni navezan samo na eno struno ali eden snopič, temveč ga najde tudi na drugih strunah in snopičih.

V to svrhu, da se melodijска tablica polagoma spoznava, razdelimo jo v več delov, katere imenujemo „lege melodijске tablice“. Koliko leg pa naj obsega melodijска tablica, o tem so veščaki raznih misli, eni vporabljajo jih več, drugi manj. Dandanes se je kot najpripravnješa pokazala razdelitev v štiri lege, in te razdelitve se bodo tudi mi držali.

Prva lega

obsega vse tone (glavne in postranske) od *c* do $\bar{\bar{c}}$. (Gl. podobo citer, obrazec na str. 6, in primerjaj C-dur škalo str. 27.) O njej ne bodo dalje govorili, ker je učencu že dovolj znana; kajti vse dosedanje vaje se igrajo v prvi legi. Izjemo so delali le tu in tam se nahajajoči toni \bar{f} , $f\bar{f}s$, \bar{g} (8. 9. in 10. snopič).

Druga lega

seže od 7. do 12. snopiča melodijске tablice, ter obsega tone od *g* do \bar{a} . Prstni red je ta: na 7. snopič, katerega je doslej pravilno vporabljaj palec, pride 4. prst, drugi pa po redu višje, torej 3. prst na 8. ali 9. snopič (kakor to tonovi načini zahtevajo), 2. prst na 10. ali 11., in palec na 12. snopič.

Pregled melodijске tablice v drugi legi.

Kakor na str. 6, pomenjajo tudi tukaj cele note glavne, četrtinke pa postranske tone. Cela druga lega obsega sledeče tone.

Slovenska narodna.

(z varijacijo.)

Moderato.

45.

Varijacija.

*) Zvezdica naznanja izjemo v prstnem redu.

The sheet music consists of eight staves of musical notation for piano, arranged in two columns of four staves each. The key signature is one sharp (F#). The time signature varies between common time and 2/4.

- Staff 1 (Top Left):** Treble clef. Measures 1-4. Includes fingerings (e.g., 1 4, 3 2, 1 4) and dynamics (e.g., *p*, *f*).
- Staff 2 (Top Right):** Bass clef. Measures 1-4. Includes fingerings (e.g., 1 4, 3 2, 1 4) and dynamics (e.g., *p*, *f*).
- Staff 3 (Second Column Left):** Treble clef. Measures 5-8. Includes fingerings (e.g., 4 3 4 1, 2 3, 4 3 2 1 4 3, 4 3 2 1 4 1).
- Staff 4 (Second Column Right):** Bass clef. Measures 5-8. Includes fingerings (e.g., 4 3 2 1 4 1, 4 3 2 1 4 1).
- Staff 5 (Third Column Left):** Treble clef. Measures 9-12. Includes fingerings (e.g., 1 4 3 2 1 4 1, 4 3 2 1 4 1).
- Staff 6 (Third Column Right):** Bass clef. Measures 9-12. Includes fingerings (e.g., 4 3 2 1 4 1, 4 3 2 1 4 1).
- Staff 7 (Fourth Column Left):** Treble clef. Measures 13-16. Includes dynamic markings (*f*, *p*, *f*, *p*) and a tempo marking "L. S. 10."
- Staff 8 (Fourth Column Right):** Bass clef. Measures 13-16. Includes dynamic markings (*f*, *p*, *f*, *p*).

L. S. 10.

Takih skladeb, ki bi se skozi in skozi igrale le v eni legi (kakor št. 45), se pač ne najde mnogo. Marveč igralec mora v skladbah z legami menjavati, in se poslužiti sedaj ene, pa zopet druge lege, a vsikdar tiste, ki je prstom najbolj prikladna. Kako se dajo lege med seboj združiti in preiti iz ene v drugo, učile bodo nadaljnje vaje.

Etuda.*

(I. in II. lega.)

46.

* Etuda (franc. etude)= vaja; igra se sprva bolj počasi, pozneje hitreje, zato tempo pri etudah ni naznjanen.

Tretja lega.

V tretji legi postavi se zopet 4. prst na snopič, ki ga je v drugi legi imel palec (12. sn.); drugi prsti obdrže svoj navadni red poleg četrtega, torej 3. prst na 13. ali 14. snopiču, 2. prst na 15. ali 16., in palec na 17. snopiču. Tako se pomaknemo zopet više, in pridobimo na *A*-struni tri nove (glavne) tone:

Pregled melodijske tablice v tretji legi.

	c	cis, des	d	dis, es	e	f
C-struna	o	# b	o	# b	o	o
G- „	g	gis, as	a	ais, b	h	c
pomožna G- „	g	gis, as	a	ais, b	h	c
D- „	d	dis, es	e	f	gis, ges	g
A- „	a	ais, b	h	c	cis, des	d
	12.	13.	14.	15.	16.	17. snopič

Cela tretja lega obsega sledeče tone:

Zdravijca.

(Pijmo ga, pijmo.)
(Dr. G. Ipavec.)

Allegro.

47.

56

*) Izjema v prstnem redu.

Et u da.

(Po Foersterju.)

48.

The sheet music consists of eight staves of musical notation for piano, arranged in two columns. The first column contains staves 1 through 4, and the second column contains staves 5 through 8. The music is in common time and uses a basso continuo style with a treble clef for the top staff and a bass clef for the bottom staff. Fingerings are indicated above the notes, and dynamics such as *f*, *p*, *cresc.*, and *ff* are used throughout. The music includes various note heads with numbers (e.g., 1, 2, 3, 4) and rests, suggesting a specific fingering or performance technique. The first staff begins with a dynamic *f*. The second staff starts with a dynamic *p*. The third staff begins with a dynamic *f*. The fourth staff begins with a dynamic *p*. The fifth staff begins with a dynamic *p*. The sixth staff begins with a dynamic *p*. The seventh staff begins with a dynamic *p*. The eighth staff begins with a dynamic *p*.

Četrta lega.

Na 17. snopič, ki je bil v tretji legi odmerjen paleu, pride 4. prst, in drugi po redu poleg njega: 3. prst na 18. ali 19. snopič, 2. prst na 20. ali 21., palec pa na 22. snopič. S tem se pomaknemo na A-struni zopet za tri glavne tone više. Najvišji ton te lege je pravzaprav $\text{G}^{\#}$, vendar pa prištevamo še vse ostale snopiče tej legi.

Pregled melodiskske tablice v četrtri legi.

V četrtri legi niso vsi snopiči popolni ter vidimo na citrah nekatere krsnice skrajšane. Uzrok temu je, da imate C- in G-struna v visokih legah preslab in premalo čist glas, vsled česa nju na zadnjih snopičih nikdar ne rabimo. Ta pomanjkljivost in razlika pri snopičih te lege vstreza pa tudi očem, da se zlasti snopiči prvih dveh strun toliko laglje pregledajo. — Četrta lega obsega torej te tone:

Lahko noč.

(Po K. Mašekovem napevu.)

0

p *a tempo*

2 4 3 2 1 1 4 4 3 2 4 1 4 4 3 2 4

2 4 3 2 1 1 4 4 3 2 3 2 3 4 3 2 4 3 2 1

f

cresc.

ff *ad lib.*

rit. *a tempo*

p

molto rit.

a tempo

L. S. 10.

III.1.

IV.1.

rall.

II.1.

a tempo

ff *rit.*

d' tempo

f

rit.

p

pp

morendo

rit.

L. S. 10.

Škale več oktav (teki).

Omenili smo že, da se malokatera skladba more le v eni legi igrati, in da je treba v skladbah lege menjati, kar so tudi zadnje vaje kazale. Kedaj je treba v eni ali drugi legi igrati, prepušča se volji igralcovi, ki si naj vsikdar najpripravnješje izbere. — Kako pa se prestopi iz ene lege v drugo, učé škale, ki obsegajo več oktav. Pri teh velja namreč pravilo: ako se igra škala navzgor, postavi se na oktago temeljnega tona vsikdar 4. prst, in drugi prsti po redu naprej; navzdol pa se postavi na mesto 4. prsta palec. Na ta način se izvajajo lahko škale v vseh na citrah mogočih oktavah.

*) Pri zvezdi se vrši spremen prstnega reda po zgorej navedenem pravilu.

Etuda.

(Škale v krogu vseh dur-načinov.)

50.

I. lega.

II. lega.

I. lega.

II. lega.

ali enharmonično spremenjena:

III. lega.

Musical score for the third legato section (III. lega.). The score consists of two staves: treble and bass. The treble staff uses a treble clef and has a key signature of three flats. The bass staff uses a bass clef and has a key signature of one flat. The music features sixteenth-note patterns with fingerings such as 1 2 1 4 3 2 1, 4 3 2 1 4 3 2, and 1 2 3 4 1 2 3. The bass staff provides harmonic support with sustained notes and chords.

II. lega.

Musical score for the second legato section (II. lega.). The treble staff uses a treble clef and a key signature of three flats. The bass staff uses a bass clef and a key signature of one flat. The music continues the sixteenth-note patterns with fingerings like 3 2 1 4 3 2 1 and 4 3 2 1 4 3 2. The bass staff maintains its harmonic function with sustained notes and chords.

III. lega.

Musical score for the third legato section (III. lega.). The treble staff uses a treble clef and a key signature of three flats. The bass staff uses a bass clef and a key signature of one flat. The sixteenth-note patterns continue with fingerings such as 2 1 4 3 2 1 4 and 3 2 1 4 3 2 1. The bass staff provides harmonic support with sustained notes and chords.

izven lege.

Musical score for the 'izven lege' section. The treble staff uses a treble clef and a key signature of one flat. The bass staff uses a bass clef and a key signature of one flat. The music consists of sixteenth-note patterns with fingerings like 4 3 2 1 4 3 2 and 1 4 3 2 1 4 3. The bass staff supports the melody with sustained notes and chords.

IV. lega.

Musical score for the fourth legato section (IV. lega.). The treble staff uses a treble clef and a key signature of one flat. The bass staff uses a bass clef and a key signature of one flat. The sixteenth-note patterns continue with fingerings such as 1 3 2 1 4 3 2 and 1 4 3 2 1 4 3. The bass staff provides harmonic support with sustained notes and chords.

III. lega.

Musical score for the third legato section (III. lega.). The treble staff uses a treble clef and a key signature of one flat. The bass staff uses a bass clef and a key signature of one flat. The sixteenth-note patterns continue with fingerings like 4 3 2 1 4 3 2 and 1 4 3 2 1 4 3. The bass staff supports the melody with sustained notes and chords.

Mol-škale v obsegu več oktav se igrajo enako dur-škalam. Sicer se mol-škale vsled drugačne razvrstiteve pol-tonov drugače glasē, kakor dur škale, prstni red ostane pa vendar isti, kakor v dur-škalah.

65
Melodična mol-škala,

*) Zvezda naznanja menjanje prstov: 4. prst mesto prvega, in narobe. Z istim prstnim redom igra se tudi:

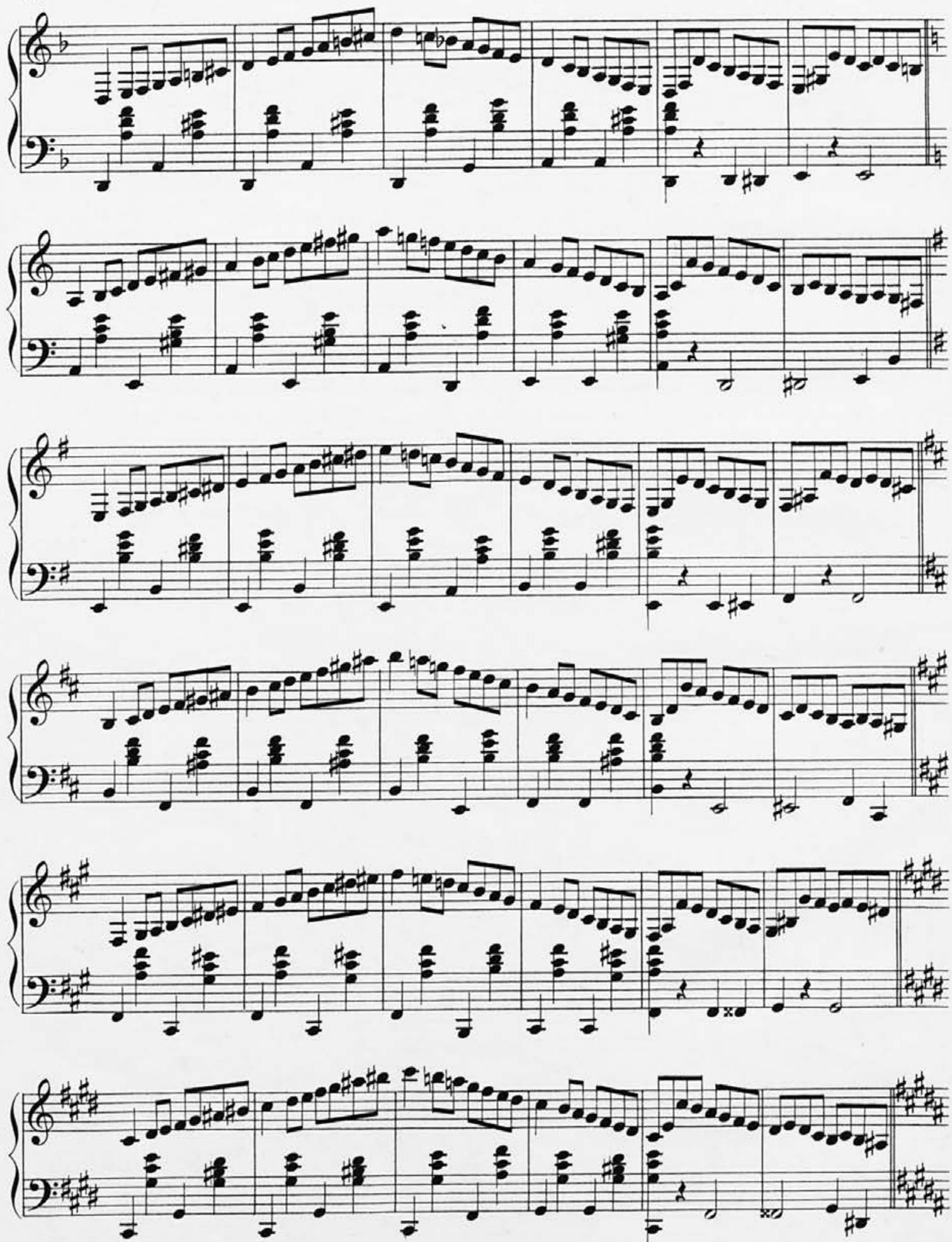
Harmonična mol-škala.

Etuda.

(Škale v krogu vseh mol-načinov.)*)

51.

*) Prstni red kakor pri št. 50.

ali enharmonično spremenjena:

The musical score consists of six staves of piano music. The first staff begins in G major (three sharps) and transitions to F major (one sharp) in the second staff. This pattern repeats throughout the piece. The music is primarily composed of eighth-note patterns in both the treble and bass clefs. The first staff starts with a treble clef, while the remaining staves use a bass clef. The key signature changes are clearly marked with key signature symbols (G major has three sharps, F major has one sharp) at the start of each new section.

Kromatične škale.

V kromatičnih škalah, katere postopajo v samih pol-tonih, gledati je na to, v kakošnje skupine je škala razdeljena, v skupine s tremi ali štirimi notami. Zaradi enakomerne barve tonov igrajo se take kromatične skupine kolikor mogoče na eni struni, in sicer je v prvem slučaju, ako se nahajajo v škali kromatične skupine treh not (kar v $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$ in $\frac{9}{8}$ taktu, ali pa v trijolah), prstni red večinoma ta-le: 0, 4, 3 — 4, 3, 2 — 3, 2, 1; n. pr.

V kromatičnih skupinah s štirimi notami postavlja se navzgor v prvi legi za 1. prstom tretji, v drugih legah pa četrti; navzdol v višjih legah 1. prst za četrtim, v prvi legi pa 2. prst za četrtim.

V prihodnji št.52 se nahajajo kromatične skupine s tremi, v št.53 pa s štirimi notami.

Mazurka.

Fr. S. K.

52.

A

D

A

Trio.

*Trio se imenuje posebni (srednji) stavek v skladbah za ples; za njim se zopet ponavlja glavni (prvi) stavek.

Sheet music for piano, 10 staves long. The music is in 3/4 time, mostly common time, and includes various dynamics like *p*, *a tempo*, *f*, *rit.*, and *sf*. Fingerings are indicated above certain notes in the lower staves.

p *a tempo*

f

rit.

sf

Fingerings: 3 2 1, 3 2 3 2 1, 3 1 2 2 2, 4 2 2 3, 4 3 2 3 2 1, 3 2 1, 3 2 1, 3 2 3 1 2 3, 3 2 3, 3 2 3 2 3 2 3 4, 3 2 1.

Gavota.*

Fr. S. K.

Moderato.

53.

* Gavota se imenuje star francoski ples. (*Gavotte*)

Trio.

staccato*)

a tempo

rit.

f

p

a tempo

*) staccato = presekano, kratko.

Musical score page 73, measures 5-8. Treble and bass staves. Measure 5 starts with a forte dynamic (f). Measure 6 has a piano dynamic (p). Measure 7 has a forte dynamic (f).

Musical score page 73, measures 9-12. Treble and bass staves. Measure 10 ends with a ritardando (rit.).

Musical score page 73, measures 13-16. Treble and bass staves. Measure 14 has a piano dynamic (p). Measure 15 has an 'a tempo' instruction.

Musical score page 73, measures 17-20. Treble and bass staves. Measures 18-19 show a melodic line with eighth-note patterns.

Musical score page 73, measures 21-24. Treble and bass staves. Measures 22-23 show sixteenth-note patterns with grace notes. Measure 24 ends with a forte dynamic (sf).

Založba knjigарне L. Schwentner v Brežicah.

Slovenski citrar.

Zbirka kompozicij in prevodov za citre.

Štev. 1. Mešiček, Jos. Pozdrav slovenskim citrарjem. (Narodna koračnica)	Gld....	40 kr.
" 2. Koželjski, Fr. S. Na vasi, fantazija.....	"	— 45 "

Mešiček, Jos. Venec slovenskih pesnij za citre (drugi natis)..... Gld. 70 kr.

